

Серьогіна Н.В.кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
Одеської державної академії будівництва та архітектури**Сосніцька Н.О., Вішня Я.С.**студентки
Навчально-наукового інституту
Бізнесу та інформаційних технологій
Одеської державної академії будівництва та архітектури**Serohina Nataliia, Sosnitska Natalia, Vishnia Yana**
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture

АНАЛІЗ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

ANALYSIS OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY OF UKRAINE

У статті розглянуто будівельний комплекс як один із найважливіших напрямів народного господарства. Стверджено, що промисловість будівельних матеріалів є необхідною складовою частиною зростання обсягів капітального будівництва та впровадження в нього нових, більш ефективних технологій. Розглянуто річні індекси будівельної продукції за видами будівництва у відсотках до попереднього року за останні п'ять років, які показали поступове зростання показників. Проаналізовано помісячні індекси будівництва за три останні роки, в яких спостерігалися значні зміни. Розглянуто динаміку зміни обсягів будівельної продукції для підтвердження висновків, зроблених за індексами будівництва. Наведено обсяги використаних капітальних інвестицій у сфері будівництва за три роки та обсяги інвестицій за регіонами у 2019 році. Доведена наявність розриву у рівнях інвестування між регіонами, що не може не відобразитися на розвитку будівельного комплексу.

Ключові слова: будівельний комплекс, промисловість будівельних матеріалів, капітальні інвестиції, обсяги виробництва, індекс будівельної продукції, об'єкти нерухомості.

В статье рассмотрен строительный комплекс как одно из важнейших направлений народного хозяйства. Утверждается, что промышленность строительных материалов является необходимой составляющей роста объемов капитального строительства и внедрения в него новых, более эффективных, технологий. Рассмотрены годовые индексы строительной продукции по видам строительства в процентах к предыдущему году за последние пять лет, которые показали постепенный рост показателей. Проанализированы помесичные индексы строительства за три последних года, в которых наблюдались значительные изменения. Рассмотрена динамика изменения объемов строительной продукции для подтверждения выводов, сделанных по индексам строительства. Приведены объемы использованных капитальных инвестиций в сфере строительства за три года и объемы инвестиций по регионам в 2019 году. Доказано наличие разрыва в уровнях инвестирования между регионами, что не может не отразиться на развитии строительного комплекса.

Ключевые слова: строительный комплекс, промышленность строительных материалов, капитальные инвестиции, объемы производства, индекс строительной продукции, объекты недвижимости.

The article considers the state of the construction complex of Ukraine, which is one of the most important areas of the national economy. Construction is connected with other sectors of the economy, provides them with fixed assets and provides certain services for the maintenance of fixed assets in the future. The construction industry provides real estate and building materials to all other industries, which strengthens the role of construction among manufacturing industries. The development of the building materials industry is a necessary component of the growth of capital construction and the introduction of new, more efficient technologies. One of the indicators of the development of the construction industry and its subsectors is the index of construction products. The annual indices of construction products by type of construction as a percentage of the previous year from the last five years were considered. The results showed a gradual increase in performance. Monthly construction indices for the last three years were analyzed, in which significant changes were observed. The dynamics of

changes in the volume of construction products was analyzed to confirm the conclusions drawn from the construction indices. The volumes of used capital investments in the field of construction for three years and the volumes of investments by regions in 2019 are given. The obtained results showed the relevance of the construction of engineering structures. Significant shares of investment are intended for only two regions. Three more regions are significantly ahead of others in this respect. It is proved that there is a significant gap in the levels of investment between the regions, which can not but affect the development of the construction industry. In the leading regions there are more powerful organizations and construction is at a higher level. There have been observations that suggest that while maintaining this distribution of investment by region, it is impossible to expect a uniform and stable development of construction in all regions of the country, which will be reflected in the overall result.

Key words: building complex, building materials industry, capital investments, production volumes, construction products index, real estate.

Постановка проблеми. Провідною галуззю економіки будь-якої країни є будівельний комплекс. Він являє собою один із найважливіших та найперспективніших напрямів народного господарства, який демонструє загальну ефективність всієї господарської системи країни. Важливість цієї галузі для економіки можна пояснити тим, що капітальне будівництво створює велику кількість робочих місць та використовує продукцію багатьох галузей народного господарства. Важливою підгалуззю будівництва є промисловість будівельних матеріалів, результати діяльності в якій тісно взаємопов'язані із розвитком капітального будівництва. Крім того, на наступних стадіях, а саме під час утримання об'єктів, їх ремонту, реконструкції та інших будівельних робіт, розвиток промисловості будівельних матеріалів також відіграє значну роль, що визначає необхідність постійного аналізу та контролю цієї галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем розвитку будівельної галузі та її складників займалися у своїх роботах В. Биба [1], Л.Л. Калініченко [2], Ю.Р. Сидорова [2], Р. Тяна, Л. Григор'єва, І. Молчанов та інші. Незважаючи на значну кількість наукових праць, будівельна галузь поступово розвивається, що потребує її постійного дослідження.

Мета статті. Метою статті є дослідження будівельної галузі, перспектив її подальшого розвитку та залежності напрямів будівництва від обсягів капітальних інвестицій за видами активів за окремими напрямками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будівництво є галуззю, зростання в якій свідчить про економічний та соціальний розвиток у країні. Слід зазначити, що вона пов'язана з іншими секторами економіки країни, забезпечуючи всі галузі народного господарства основними фондами та надаючи певні послуги з їх утримання в подальшому. Розвиток інших галузей економічної системи є важливим для досягнення збалансованої рівноваги серед основних сфер народного господарства [3]. Кінцевим продуктом будівництва є об'єкти нерухомості, які є про-

дуктом споживання у всіх інших галузях. Адже з розвитком будівельної галузі розвиваються: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія та металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробка і фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика тощо. Також будівництво сприяє розвитку підприємств малого та середнього бізнесу [1].

Крім того, що будівельна галузь як одна із базових галузей забезпечує об'єктами нерухомості всі інші галузі, що посилює роль будівництва в народному господарстві, вона також забезпечує інші галузі будівельними матеріалами, які є сировиною для їх виробництва. Важлива роль, що відведена будівництву, вимагає якісного його забезпечення всіма необхідними ресурсами: людськими, фінансовими, енергетичними, інформаційними, технологічними. Таким чином, постає необхідність в оптимальному взаєморозвитку пов'язаних галузей та підгалузей, до яких слід віднести галузі виробництва будівельних матеріалів, без яких уявити процес будівництва неможливо [2].

Зв'язок промисловості будівельних матеріалів з іншими галузями наведений на рис. 1.

Промисловість будівельних матеріалів є складником будівельної галузі, отже, їхній розвиток взаємозалежний. Розвиток промисловості будівельних матеріалів є необхідним складником зростання обсягів капітального будівництва та впровадження в нього нових, більш ефективних технологій.

Одним із показників розвитку будівельної галузі та її підгалузей є індекс будівельної продукції. Індекс будівельної продукції, відповідно до міжнародних стандартів, характеризує зміну обсягу валової доданої вартості за факторною вартістю за певні періоди. Внесок підприємств будівельної галузі визначається обсягом робіт та кількістю відпрацьованих людино-годин працівниками, які зайняті в будівельній галузі. Слід зазначити, що через те, що будівництво є виробництвом із тривалими термінами, отримання щомісячних даних про індекс продукції

Рис. 1. Взаємозв'язок основних галузей із промисловістю будівельних матеріалів

є дещо ускладненим з боку рівня їхньої якості. Тому розглянемо річні індекси будівельної продукції за видами будівництва у відсотках до попереднього року, які наведені на базі даних Державної служби статистики України та наведені в таблиці 1 [4].

Розглядаючи динаміку змін індексів будівельної продукції за видами будівництва, можна зробити висновок, що загальний індекс будівельної продукції починаючи з 2016 року поступово зростає. У 2018 році темпи зростання трохи скоротилися, але вже у 2019 році вони майже досягли рівня 2017 року. Якщо проаналізувати види будівництва окремо, то можна відзначити, що тенденція змін індексів житлового будівництва зовсім інша та демонструє поступове скорочення, лише у 2019 році спостерігалася незначне збільшення. А нежитлове будівництво та інженерні споруди мають таку ж динаміку, як загальний індекс: поступове зростання із падінням у 2018 році.

Оскільки річні індекси будівництва показали досить стійку динаміку, розглянемо їх більш детально – помісячно за три останні роки, в яких

спостерігалися значні зміни. Результати порівняння динаміки зміни індексів будівництва за місяцями відповідно до попереднього періоду наведено на рис. 2, побудованому на базі даних Державної служби статистики України [5].

Динаміка зміни індексів будівництва за місяцями показала, що, незважаючи на високий показник у 2017 році, протягом року відбувалися значні коливання, а загальний результат міг бути більшим. У 2018 році загальний показник значно менший, але його коливання протягом року були також меншими. 2019 рік знову показав значні помісячні зміни, але, на відміну від 2017 року, порівняння показників початку та кінця року показало більш високий результат на кінець року. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що динаміка двох останніх років є більш стійкою та надійною.

Крім індексів будівельної продукції, значним показником розвитку галузі є обсяг виробленої будівельної продукції. Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) – це вартість будівельних, монтажних та інших робіт, що виконуються під час нового

Таблиця 1

Індекси будівельної продукції за видами¹

Роки	Будівництво, усього	Будівлі	У тому числі		Інженерні споруди
			житлові	нежитлові	
2015	87,5	91,7	98,9	85,8	83,7
2016	117,5	120,8	117,8	123,7	114,0
2017	126,4	121,5	116,3	126,1	131,7
2018	108,6	103,5	100,9	105,7	113,6
2019	123,6	119,1	104,8	130,3	127,7

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014-2019 рр., також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

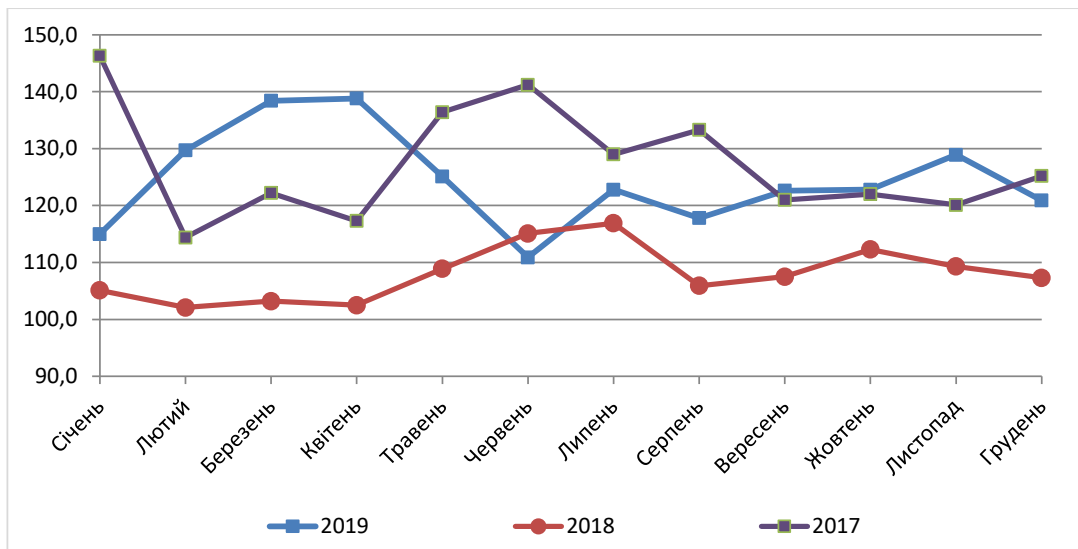

Рис. 2. Динаміка зміни індексів будівництва за місяцями

будівництва, реконструкції, реставрації, капітального та поточного ремонту будівель, споруд, технічного переоснащення підприємств [6].

Інформація щодо виробництва будівельної продукції у 2015–2019 роках, отримана на базі даних Державної служби статистики України, наведена в таблиці 2 [7].

Розглянувши динаміку зміни обсягів будівельної продукції, можна помітити стійке зростання всіх показників. Слід узяти до уваги, що така тенденція пояснюється не тільки зростанням кількості виробленої продукції, але і поступовим зростанням цін. Однак така інформація дає змогу проаналізувати, які саме підгалузі будівельної галузі мають найменші частки в загальному результаті, та зробити попередні припущення щодо перспектив їхнього розви-

тку. Результати стосовно зведення будівель показали, що обсяги нежитлового будівництва протягом усього періоду трохи перевищують обсяги житлового будівництва, а обсяги будівництва інженерних споруд мають рівень майже такий, як зведення будівель.

Нині в Україні практично не ведеться будівництво промислових об'єктів, оскільки для реалізації таких проектів необхідні значні інвестиції, яких немає. Інвестор, як іноземний, так і вітчизняний, у тій ситуації, в якій перебуває економіка України, не хоче ризикувати та вкладати кошти у будівництво в Україні. У найближчому майбутньому, доки не стабілізується економічна ситуація в країні, не варто очікувати серйозного приходу інвестицій на будівельний ринок України для зведення промислових

Таблиця 2

Обсяг виробленої продукції за видами у 2015–2019 роках¹, млн грн.

Види будівництва	2015	2016	2017	2018	2019
Будівництво	57515,0	73726,9	105682,8	141213,1	181697,9
Будівлі	28907,5	38106,4	52809,6	66791,6	83589,3
– житлові	13908,8	18012,8	23730,0	29344,8	33208,8
– нежитлові	14998,7	20093,6	29079,6	37446,8	50380,5
з них:					
– будівлі транспорту та засобів зв'язку	-	-	392,5	550,5	737,8
– будівлі промислові та склади	-	-	-	10363,2	13414,6
Інженерні споруди	28607,5	35620,5	52873,2	74421,5	98108,6
– транспортні споруди	7232,9	9819,5	19001,0	27428,3	33532,4
– трубопроводи, комунікації та лінії електропередачі	7443,0	9809,2	12805,3	15950,5	20583,4
– комплексні промислові споруди	10436,3	11685,2	16186,7	24291,0	36638,8
– інші інженерні споруди	3495,3	4306,6	4880,2	6751,7	7354,0

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2019 рр., також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Таблиця 3

Капітальні інвестиції за видами активів за 2017–2019 роки¹

	Освоєно капітальних інвестицій, тис. грн		
	2017	2018	2019
Усього	448 461 518	578 726 385	623 978 935
інвестиції в матеріальні активи, в тому числі:	432 039 467	542 335 085	600 568 068
– житлові будівлі	53 371 769	57 395 943	58 014 904
– нежитлові будівлі	65 605 178	88 846 098	100 468 035
– інженерні споруди	78 563 514	111 314 854	149 153 503
– машини, обладнання та інвентар	154 721 691	187 650 359	198 455 277
– транспортні засоби	60 123 943	73 926 211	65 870 755
– земля	1 994 015	1 673 085	2 230 011
– довгострокові біологічні активи	3 727 870	4 528 277	5 999 752
– інші матеріальні активи	13 931 487	17 000 258	20 375 831
інвестиції в нематеріальні активи	16 422 051	36 391 300	23 410 867

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2019 рр., також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Таблиця 4

Обсяг капітальних інвестицій за видами діяльності за регіонами у 2019 році

	Промисловість		Будівництво	
	тис. грн	у % до загального обсягу в країні	тис. грн	у % до загального обсягу в країні
Україна	105878465	-	62346613	-
Вінницька	4790040	4,5	1577521	2,5
Волинська	5757999	5,4	1990261	3,2
Дніпропетровська	20097196	19,0	1125893	1,8
Донецька	14494123	13,7	439360	0,7
Житомирська	1808457	1,7	718857	1,2
Закарпатська	1355813	1,3	4643006	7,5
Запорізька	6630177	6,3	304958	0,5
Івано-Франківська	1582118	1,5	2362288	3,8
Київська	6296540	6,0	10574321	17,0
Кіровоградська	1793593	1,7	188234	0,3
Луганська	458541	0,4	45182	0,1
Львівська	5740888	5,4	5890204	9,5
Миколаївська	2989909	2,8	365362	0,6
Одеська	1900774	1,8	3004635	4,8
Полтавська	2808992	2,7	1438586	2,3
Рівненська	1542611	1,5	1637618	2,6
Сумська	1810329	1,7	617737	1,0
Тернопільська	1316039	1,2	1871713	3,0
Харківська	4007219	3,8	4611275	7,4
Херсонська	486376	0,5	504375	0,8
Хмельницька	3009787	2,8	1082324	1,7
Черкаська	2344836	2,2	810239	1,3
Чернівецька	279342	0,3	1491162	2,4
Чернігівська	761116	0,7	725776	1,2
м. Київ	11815650	11,2	14325726	23,0

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2019 рр. також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

об'єктів, а будівництво соціальної (дитячі садки, лікарні, школи) та комунальної інфраструктури повністю залежить від наповнення місцевих бюджетів і прагнення місцевої влади створювати і ремонтувати такі об'єкти [8].

Заслугує уваги обсяг зведення житлових будинків. Саме на житлові будинки є попит серед населення, завдяки цьому розвивається будівельна галузь у секторі будівництва житла. Основним інвестором у цьому разі виступає населення. Житлове будівництво має важливе соціальне значення, адже воно є складником, який визначає рівень та якість життя населення.

Розглянемо використані капітальні інвестиції у сфері будівництва за окремими напрямками для зіставлення даних з обсягами виробництва. Суми використаних інвестицій за останні три роки наведені в таблиці 3, яка побудована на базі даних Державної служби статистики України [9].

Згідно з даними Державної служби статистики України, інвестиції найбільше вкладаються в машини та обладнання, а також інженерні споруди – у 2019 році відповідно 33% та 24% з інвестицій у матеріальні активи. Друге місце займають нежитлові будівлі – майже 17%, потім будівництво житла та транспортні засоби – 10% та 11%. Розподіл саме такий тому, що споруди інженерного призначення є дуже трудомісткими, як і виробництво машин та обладнання, тому інвестування є вкрай непростою справою під час будівництва споруд інженерного або лінійного призначення [10]. Джерелом фінансування будівництва інженерних споруд здебільшого є бюджетні кошти. Основним джерелом інвестицій для розвитку нежитлового будівництва виступають особи-підприємці, а для житлового будівництва – населення країни. Мільйони українців прагнуть до покращення житлових умов, тому купують житло на первинному ринку та вкладають кошти в інноваційні будівельні проекти. Але тенденція до загального збільшення обсягів інвестицій зберігається.

Поступове зростання обсягів капітальних інвестицій у матеріальні активи є запорукою подальшого розвитку будівельного комплексу та його складників. Але слід розглянути обсяги інвестицій за регіонами, оскільки саме

це питання свідчить про рівномірність та надійність зростання в будівельній галузі. Капітальні інвестиції за видами діяльності за 2019 рік наведено в таблиці 4, яка побудована на базі даних Державної служби статистики України [11].

Аналіз наведених даних показав, що у певних регіонів є значні переваги перед іншими щодо рівня інвестування в промисловість та будівництво. До таких регіонів належать Дніпропетровська область – інвестиції в промисловість становлять 16,5%, Київська область – інвестиції в будівництво становлять 17%. Місто Київ лідирує за обома показниками інвестування: промисловість – 33,4%, будівництво – 23%. Також досить добрі позиції мають: за промисловістю – Донецька область (8,1%) та Київська (7,6%); за будівництвом – Львівська (9,5%) та Харківська (7,4%). Для порівняння можна взяти Кіровоградську область, де інвестування за обома показниками нижче 1%. Близькі до такого рівня показники в Сумській, Миколаївській та Чернігівській областях. Тобто є значний розрив у рівнях інвестування між регіонами, що не може не відобразитися на розвитку будівельного комплексу.

Висновки. Нині складно стверджувати, що будівельна галузь в Україні є досить розвинутою та конкурентоспроможною. Насамперед це пояснюється різницею в розвитку регіонів, які поділяються на лідируючі та депресивні. Тобто у лідируючих регіонах працюють більш потужні організації, відповідно, будівництво перебуває на більш високому рівні. При цьому в інших регіонах спостерігається майже постійна нестача фінансування. До того ж, суттєва різниця у рівні інвестування ще більше поглиблює різницю у потенціалах економічного розвитку. Наведені спостереження свідчать про те, що за збереження такого розподілу інвестування за регіонами неможливо очікувати рівномірного та стабільного розвитку будівництва за всіма регіонами країн, що відповідно відобразиться на загальному результаті, який нині не є оптимальним. Загалом потенціал розвитку будівельного комплексу Україні доволі значний, реалізація цього потенціалу сприятиме зростанню економіки та стабілізації соціального складника в країні.

Список використаних джерел:

1. Биба В.В., Гаташ В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. *Збірник наукових праць Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка*. 2013. Вип. 4(2). С. 3–9.
2. Калініченко Л.Л., Сидорова Ю.Р. Аналіз тенденцій розвитку будівельної галузі та будівельної продукції України. *Молодий вчений*. 2017. № 4.4. С. 64–68
3. Кавун В.А. Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку будівельної галузі України. *Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези V міжнар. наук.-техн. конф. (Житомир, 2–3 листопада 2017 р.)*. Житомир, 2017. С. 99–103.

4. Державна служба статистики України. Індекси будівельної продукції за видами. Київ, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/bud/ibd_vid/ibp_vid_11-19_u.htm (дата звернення: 12.05.2020).
5. Державна служба статистики України. Індекси будівельної продукції (до відповідного періоду попереднього року). Київ, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibpvp/ibpvp_u/arh_ibpvp_2013u.htm (дата звернення: 15.05.2020).
6. Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Виробництво будівельної продукції у Дніпропетровській області у 2019 році. Дніпро, 2019. URL: http://www.dnprstat.gov.ua/exprs/2020/01/24_01_2020/EKS_POD1219.pdf.
7. Державна служба статистики України. Обсяг виробленої будівельної продукції за видами у 2014–2019 роках. Київ, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/bud/ovb_vid/ovb_vydUK14-19_u.htm (дата звернення: 18.05.2020).
8. Будівельна галузь України виживає за рахунок зведення житлових будинків, 2016. URL: <https://www.unian.ua/economics/realestate/1462878-budivelnna-galuz-ukrajini-vijivae-za-rahunok-zvedennya-jitlovih-budinkiv-ekspert.html> (дата звернення: 2.06.2020).
9. Державна служба статистики України. Обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності. Київ, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kin/arh_kin_r_u.htm (дата звернення: 22.05.2020).
10. Чешук В.О. Діагностування рівня розвитку будівництва в Україні. *Вісник Черкаського університету*. 2018. № 2. С. 87–95.
11. Державна служба статистики України. Обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності за регіонами 2019. Київ, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kin/kin_r_19/kin_r_reg_19u.htm (дата звернення: 5.06.2020).

References:

1. Byba V.V., Ghatash V. Stan ta perspektyvy rozvytku budivelnnoji ghaluzi Ukrajinji [Status and prospects of development of the construction industry of Ukraine], *Collection of scientific works of Poltava National Technical University. Yu. Kondratyuk*, vol. 4(2), pp. 3–9.
2. Kalinichenko L.L., Sydorova Ju.R. (2017), Analiz tendencij rozvytku budivelnnoji ghaluzi ta budivelnnoji produkciji Ukrajinji [Analysis of trends in the construction industry and construction products of Ukraine], *A young scientist*, no. 4.4, pp. 64–68.
3. Kavun V.A. (2017) Analiz suchasnogho stanu ta tendenciji rozvytku budivelnnoji ghaluzi Ukrajinji [Analysis of the current state and development trends of the construction industry of Ukraine], *Proceedings of the Formuvannja efektyvnoji modeli rozvytku pidprijemstva v umovakh rynkovoji ekonomiky (Ukraine, Zhytomyr, November 2–3, 2017)*, Zhytomyr: ZSTU, pp. 99–103.
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinji (2020) Indeksy budivelnnoji produkciji za vydamy [Indices of construction products by type], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinji (2020) Indeksy budivelnnoji produkciji (do vidpovidnogho periodu poperednjogho roku) [Construction product indices (up to the corresponding period of the previous year)], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.
6. Gholovne upravlinnja statystyky u Dnipropetrovsjkij oblasti (2019) Vyrobnnytvo budivelnnoji produkciji u Dnipropetrovsjkij oblasti u 2019 roci [Production of construction products in the Dnipropetrovsk region in 2019], Dnipro: Gholovne upravlinnja statystyky u Dnipropetrovsjkij oblasti.
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinji (2020) Obsjagh vyroblenoji budivelnnoji produkciji za vydamy u 2014–2019 rokakh [Volume of manufactured construction products by type in 2014–2019], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.
8. Budivelnna ghaluzj Ukrajinji vyzhyvaje za rakhunok zvedennja zhytlovykh budynkiv [The construction industry of Ukraine survives due to the construction of residential buildings] (2016). URL: <https://www.unian.ua/economics/realestate/1462878-budivelnna-galuz-ukrajini-vijivae-za-rahunok-zvedennya-jitlovih-budinkiv-ekspert.html>.
9. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinji (2020) Obsjagh kapitalnykh investycij za vydamy ekonomichnoji dijalnosti [Volume of capital investments by types of economic activity], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.
10. Cheshuk V.O. (2018), Diagnostuvannja rivnja rozvytku budivnytva v Ukrajinji [Diagnosing the level of construction development in Ukraine], *Bulletin of Cherkasy University*, no. 2, pp. 87–95.
11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrajinji (2020) Obsjagh kapitalnykh investycij za vydamy ekonomichnoji dijalnosti za rehionamy 2019 [Volume of capital investments by types of economic activity, by regions 2019], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.